

OVIDIU

PRIMA

Revistă Literară Dobrogeană

APARE LUNAR

Redacția și Administrația: Str. DECEBAL 5
Director, PETRU VULCAN

ABONAMENTUL

Un an în țară . . . Lei 6 } Un an străinătate. Lei 10
Jum. an. Lei 3 } Jum. an. Lei 5

UN NUMĂR 50 BANI

SUMARUL:

No. 11.

După patru ani de muncă de Petru Vulcan. — Neant (poemă) de I. N. Roman. — Un vis de noapte (scifiță) de St. Caraman. — Un glas iubit (poezie) de I. N. Roman. — Profesorul Reginei Sauerwein de Petru Danilescu. — Sonete de Alin de P. D. — Mari Pedagogi (Herbert Spencer) de Iulian Siniol. — Șase pagini mărețe din trecutul nostru (urmare) Capitan Popovici-Răsboeni. — Sonete de Alin. Iubire și avere de Ion Roman-Gradiștea.

No. 12.

Ion N. Roman de Petru Vulcan. — N'ai cu ce (ane dotă) de Al. Răulescu. — Istoria Epirului (epoca veche) de V. Diamandi. — Mișcarea literară de P. Vulcan. — Bilanțul Rev. Ovidiu Direcțiunea. — Iubire și avere (urmare) I. Roman. — Bibliografii. — Muzeul din Hârsova Redacția. — Înștiințări. — Ilustrații: Ion N. Roman.

CONSTANȚA

TIP. DIMITRIE NICOLAESCU

1905.

Colaboratorii Revistei „OVIDIU”

Florian I. Becescu, Rădulescu-Niger, Dr. Al. Talăşescu, Nuşi Tufiu, G. Murnu, G. Tutoveanu, I. Duşcian, Căpitan Popovici (Răsboeni) Dionisie Stoica, Opran Potârcă, D-na Nuşy P. Vulean, D-na Ecaterina Dimonie, Leontin Iliescu, Niculescu-Varone, Iulian Siniol, Renert, Const. Cihan, Const. G. Bradăţeanu, Al. Raulescu, Dem. D. Stoenescu, N. Bafnia, P. Danielescu, Ion Constantinescu, I. Ghiţun, Cruţu Delasălişte, Şt. Tuţescu, Popescu-Turnu, V. Diamandi, Popescu-Dolj.

Din iniţiativa D-lor Ion N. Roman, Mihail C. Cotta şi Dimitrie Nicolaescu tipograful nostru, s'a format un comitet însărcinat cu adunarea de fonduri pentru a se preîntîmpina nevoile ţăranilor şi în deosebi ale veteranilor din judeţul Constanţa, cu porumb şi alimente de prima necesitate.

În acest scop comitetul va organiza serbări şi baluri cu tombola şi va primi subscripţii benevole.

Această iniţiativă privată care vine să dea concurs onor. Guvernului, e demnă de toată lauda.

Felicităm călduros pe membrii sus zisului comitet pentru că s'au gândit să amelioreze starea precară a ţăranului pe aceste vremuri de îngrijorare şi în deosebi acelor cari s'au luptat în 1877 pentru Independenţa Patriei.

Bibliografii

Mireille tragedie de Michel Carré, tradusă de Posear.

Distinsul nostru colaborator, care are la activul său volumul „*Ştiinţa ca ghid al progresului*” despre care am vorbit la timp, şi un studiu documentat asupra înzăpezirilor de cale ferată, în ultimul timp a îmbogăţit literatura dramatică română cu două lucrări de valoare.

Aceste sunt: *Valkyria*-poem dramatic

de Ricard Wagner şi *Mireille* ce ne a sosit în ultimul timp la redacţie. Din ambele aceste lucrări transpiră simţiminte înalte, un amor suav şi ne mişcă prin dramatismul lor. Doritorii se pot adresa redacţiei noastre.

Toboşarul lui Papură Vodă de D-I Petre Danilescu e o epopee populară, care ne vorbeşte de timpurile trecute ale istoriei noastre naţionale. Eroul e un fiu de ţăran, care minunează pe Vodă şi sfetnicii săi cu deşteptăţunea naturală, e prins în robie de tătari, dar scapă prin dibăcie se reîntoarce la curtea domnească, se face apoi cărciumar, păcăleşte pe Vlădica şi călugării săi şi pretutindeni au face de cât bine. E un caracter cum numai în poveşti se spune. Lucrarea aceasta ar trebui să fie introdusă în toate bibliotecile populare, de oare-ce tinerimea de la Ţară va avea şă folosească mult pe urma cetirei acestui toboşar inimos.

Muzeul din Hârsova

E incontestabilă puterea educativă a muzeelor asupra mulţimei. Or unde şi ori când, câte-va minute petrecute într'un muzeu, dă ori cui cunoştinţi nouă, măcar asupra regiunii unde se găseşte. La noi nu se poate scrie multe asupra acestui factor important pentru propăşirea culturii, din simplul mo-

OVIDIU

PRIMA REVISTA LITERARA DOBROGEANA

Director fondator: PETRU VULCAN

Secretar de Redacție: N. VARONE.

După patru ani de muncă

În anul 1897, pornise să sufle un vânt de regenerare prin rândurile unui număr oare-care de tineri intelectuali, cari ne găseam cu toții la-o-laltă în preajma statuei lui Ovidiu din Constanța.

Afară de gruparea noastră de tineri români cu iluzii, de unde se auzea graiul românesc, la dreapta și la stânga pieței publice, nu se putea auzi de cât grecește, bulgărește, armeneste, turcește și alte limbi orientale, în cât un străin ar fi crezut mai de grabă că se găsește în Anatolia.

Această observațiune psihologică a lucrurilor înconjurătoare ne a dat măsura să ne mișcăm, să luăm o hotărâre.

Și ne am decis să fondăm o instituțiune culturală, care să poarte numele de *«Cercul literar Ovidiu»*, cu scop de a ne instrui prin ținerea de conferințe, prin lecturi alese și prin darea de serbări artistice literare spre a se imprima în viața publică nota românismului.

Cine eram noi aceștia, cari hrăneam niște aspirațiuni așa de înalte, cărora veneau să li se opună moravurile locale?

La niște tineri dornici de progres în provincia alipită Țărei mume. În mijlocul unui număr de peste

o sută de membri, singurul subsemnatul aveam nenorocul să fiu literat de meserie și ca atare împrejurările m'au forțat să fiu pus în fruntea mișcării începută.

Rău de mine, căci nu mult târziu după fondarea cercului *«Ovidiu»*, eu trebuia să port ponoasele.

Dar să iau lucrurile în mod cronologic.

Pentru alcătuirea primului fond al Instituțiunii noastre am ținut o conferință pe urma căreia au rezultat 500 lei cu care ne-am procurat mobilier.

Dar în rândurile noastre prenumăram și artiști născuți, cari pe vremuri practicase arta dramatică cu trupe reputate.

Așa a fost primul secretar al Cercului Dl. C. P. Demetrescu, care a desfășurat o activitate prodigioasă pentru prosperarea instituțiunii noastre. Asemenea mai erau frații Ciureu, transilvaneni, elemente bune, frații Șt. și D. Simionescu și alții.

Câte-va reprezentații teatrale date în șir în Constanța, Megidia, Caramurat ne-an permis să înzestram Cercul cu o bibliotecă care creștea ca un făt din bazme.

Apeluri trimise librarilor și autorilor români au ca rezultat că într'un singur an biblioteca noastră ajunge să prenumere 3500 volume.

Donațiunile porniră să curgă de

aci încolo atât în bani cât și în cărți.

Noi începusem a ne întrezări realizându-se visul. Însă-și M. Sa Regina României a bine voit a adera să fie Membră de onoare a Cercului Ovidiu și 'n semn de încurajare ne trimite 300 lei.

De aci încolo încep a se interesa de cea ce fondasem noi și oameni mai de greutate. Numărul membrilor sporește odată cu entuziasmul nostru.

Intr'un asemenea moment naște ideea fondării acestei Reviste.

Deși n'aveam pe lângă mine nici un literat, totuși bizuindu-mă pe sprijinul moral al prietenilor mei literați din țară, am făcut-o și pe asta. Astfel primul număr apare conținând ea articole: Cuvântul de acasă de subsemnatul, două poezii de amicul nostru Nușiu Tului, un articol de profesorul D. Covati, serbarea inaugurării bibliotecii noastre cu discursurile rostite în piața Ovidiu, și altele.

Aparițiunea primului număr din Revista Ovidiu a stârnit un entuziasm de nedeseris. Materia fusese aleasă și văzută într'o ședință de D-I Gr. Tocilescu Președintele nostru de onoare.

Apărea bilunar și adese ori cu ilustrațiuni.

Aparițiunea revistei Ovidiu a fost un eveniment fără precedent în Dobrogea. Dar pe când credeam că numai avem mult spre a atinge culmea, tocmai atunci ne pândea nenorocirea în cale. Invidia și răutatea omenească vără zizanie printre rândurile noastre, și de unde până aci domnea armonia și iubirea, le luară locul certurile și neînțelegerile. Ast-fel încep a deserta unul după altul.

Desgustat și amarât de atâtea mizerii, de atâtea îngratitudine, primul care a dat semnalul retragerii a fost subsemnatul.

Nu se putea alt-fel, căci rău voritorii mă pândeau și răspândind svonul că eu am tendințe de a forma un club socialist în Constanța, veneau să mă isbească în existență.

Curat pațania lui Socrate, deși nu sunt nici a miiia parte din ce a fost acesta.

Ast-fel cercul nostru rămâne văduvit de fondatori și alții ne iau locul. Aceștia scot câte-va numere din Ovidiu cu întrerupere și ne putând ține piept greutăților, prin dresarea unui proces-verbal donează averea cercului secțiunii Artisemite din Constanța.

Dar nu ajunge anul și această secție prabușindu-se cu centrala cu tot din București, averea Cercului cu frumoasa-i bibliotecă sunt vândute la tobă.

Și ast-fel moare Cercul și cu el toate iluziile.

Am schițat pe scurt istoricul instituțiunei noastre spre a motiva întreruperea aparițiunei lui Ovidiu, căci numai după o reculegere de 2 ani m'am hotărât să salvez din mijlocul ruinelor Cercului pe Ovidiu merit să răspândească lumina-i bine făcătoare în Dobrogea și mai departe.

Ne subvenționat de nimeni, înșelat de mulți, cari nu s'au îndurat să recompenseze cu 6 lei pe an o muncă atât de desinteresată am mers înainte. Mă simt dator aci să aduc mulțumirile mele călduroase acelor din cetitorii lui Ovidiu, cari cu dragoste ne au urmărit și la timp ne au sprijinit cu

plata abonamentului înlesnindu-ne puțința să luptăm mai departe.

Cu numerile aceste unite ne am achitat cinstit față de acei buni; dar cum o vom sfârși cu acei ce au rămas surzi la apelurile noastre!

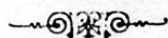
Acești oameni nu se gândesc că o revistă ca Ovidiu costă enorm de scump? De ce nu o refuză și

ne dau lovituri pe cari nu le am putea aștepta nici de la dușmani?

Și totuși nu perdem ultima speranța, ci rămănem în așteptare.

Totți abonații noștri sunt români și ar fi trist să perdem nădejdea în cinstea românului.

PETRU VULCAN.

N E A N T

*Creștinii pot să-și facă cruce, ca de-un păgân, de-un eretic :
Din basoul lumii viitoare tu astăzi nu mai crezi nimic,
Sermane suflet! I-ai dat anii cei mai frumoși și mai sglobii
Ca cele sfinte de-altă dată să-ți par'acum copilării.
Inchipuirea 'nfierbântată sub cerul meridional,
Care-a întruchipat pe Venus din frământărea unui val,
Pe Jupiter, pe Apolone și tot fecundul roiu de zei,
Te face să zimbești de milă pentru naivitatea ei.
Te face să zimbești porestea că 'n vezi același și pribeg
Vei colinda tot nesfârșitul vicțuiloarelor șireag
Reapărând în lei, în vulturi, în șerpi ce drumului s'aștern,
Și cauți, cauți adevărul adânc, neștrămutat, etern.*

Ce trudă! ce zădărnice!...

In spațiul fără hotar

*S'aprint ca iarăși să se stângă, se stâng ca să s'aprintă iar
Plăneți și sori în alergare rostogolindu-se în gol,
De mii și mii de veacuri dându-și acelaș necurmat ocol.
In jur de tine câmpuri late cu holde verzi, păduri și stânci
Înalte piscuri până la ceruri, prăpăstii negre și adânci,
Isvoare, râuri, oceanul... Și toate sunt pentru-că sunt,—
Dar nu le știi, nu-și știi nici ele chemarea, rostul pe pământ.
Știu trunchii putrezi de ce 'npreajmă se 'nalță fragedul vlăstar?
Știu magurii de ce dau frunză? Știu florile de ce răsar?
Știu valurile de ce 'n fărături, de vânt mânate, se isbese?
Știu nourii de ce ateargă? Știu oamenii de ce trăse?...
Nimic!... Supunere 'n tăcere acelorăși fatale legi,
Pe care tu încerci zădarnic să le cuprinzi să le 'nțelegi.*

*Și vicața — în imensitatea ne'nsuflețită?... — licărire
Intr'un noian de întunec, un punct într' nemărgenire
O resvrătire 'n legea firii, o disonanță, o vibrație,
Intr'un pustiu, un fulg în haos, o picătură într'o mare;
Iar joe al unor forțe oarbe, și totuși totdeauna vii,
In clipa asta luminoasă îți faci și tu la jucării
De glorie, de nemurire, de raiu și iad, — te amăgești
Cu gândul că pe totdeauna vei fi precum ai fost și ești:
Sub raza lui închipuirea s'aprinde, inima îți bate
Și cele vecinic schimbătoare îți par de-apururi neschimbate.*

Pe dealurile din Tabasco, prin codrii vechi din Yucatan.
 Inspăimântați de revărsarea șivoiului pornit, dușman,
 Urmașii nobililor Maya, — nefericiți rătăcitori, —
 Străbat o lume minunată de alte vechi așezăminte
 Ce le vorbește din ruine, din piramide, din morminte,
 Din zei ciopliți de mâni măiaștre, din sfineși cu ochi întrebători.
 Trecutul lor, măreț odată, stă 'n grandioasele palate
 Din Chiapas și din Meride, posomorâte, 'ntunecate,
 In care-au curs atâtea vieți și-atâtea planuri s'au urzit,
 S'au frământat atâtea gânduri și-atâtea inimi s'au iubit.
 Din Urmal împărași puternici plecau pământuri să robească
 Pe când în templele Palencei bătrânii preoți, magi azteci,
 Ceteau misterele naturei și căutau să lălmăcească
 Ale vieții înepături și înțelesul ei din veci.
 Amvoanele viau de vorbe și închipuiri de nemurire,
 Poporul se 'nbăta de visuri într'un avânt înălțător, —
 Dar moartea pus-a peste toate întunecatu-i stăpânire
 Și toți s'au dus și s'au dus toate cu toate visurile lor.
 Grijalva și Usumacinta revarsă astă-zi peste maluri
 Și 'neacă șesul din Tabasco cu înverzitele lui lunci,
 Pe când Maya, — o ironie, — ascunsă 'n codrii de pe dealuri.
 Se ntreamă trist: Unde-i mărirea și strălucirea de atunci?

Ideea morții te 'ngrozește și te cuprind fiori reci
 Gândindu-te că te vei stinge odată pentru veci de veci
 Și fără voce ți se pune chinuitoarea întrebare:
 Ce-a fost atunci viața asta, scânteeaa asta trecătoare?

O, egoismul, egoismul! El te îndeamnă să te 'nșeli,
 Cu auritele speranțe și cu deșertele 'ndoiceli,
 Și numai singur el te face, sărmane suflet muritor,
 Să nu 'nțelegi că moartea este liberatoarea tuturor:
 Zeița cu ochi mari și negri, cu părul negru, despletit
 Ce te împacă iar cu firea în care ai fost un revrătit:
 O blândă liniște pe simțuri, peste priviri o blândă ceață,
 O încordare de-o clipită, o deslăpire de vieață
 Și-apoi neantul!...

Iar eu dânsul din nou începe fericirea
 Imprăștiat și 'n mii de forme cutrierând nemărgenirea, —
 Un fir de praf, un fir de iarbă, un bob de aur lucitor,
 O fărâmură dintr'o stâncă, o pictură dintr'u nor,
 Petala unei flori, o frunză, un punct în bolta cea senină,
 O dungă neagră de 'ntunerec ori o fâșie de lumină,
 Căzând în soare cu planeta, arzând în focul lui, — și iar
 Svărlit în depărtări albastre, în spațiul fără hotar, —
 Intr'o prefacere eternă și într'o eternă nesimțire.....

Neant! în tine numai este adevărata fericire!
 Cu tine 'ncepe nesfârșirea manifestărilor, cu tine
 Se întră 'n legile eterne, nestrămutate și divine,
 Cu tine 'ncetează lupta și sbuciumul neconținut
 Și 'ncepe starea de repaos de-apurarea nebântuit
 De griji și de dureri...

*O, suflet, dacă de mult ai zis adio
Inchipuirilor deșarte,— ca mâne moartea vom privi-o
Cu liniște ca pe-o amică, cu dor ca pe-o liberatoare.*

Și totuși... ce-a fost vicața asta, scânteia asta trecătoare?

IOAN N. ROMAN

Un vis de-o noapte

Prin fereastra îngustă a căsuței mele, din mijlocul codrului des, dus ținută cu privirea spre noianul de un albastru întins al cerului, pe bolta căruia se proiectează hăt departe în nemarginita zare înaltele piscuri albe ale bătrînilor munți, gîndesc la visul de azi noapte.

Eram par'că amestecat cu ea prin lumea mohorâtă de iluzii nocturne.

Fața-i albă și puțin rumenită la umerii obrazului, reflecta în toată puterea unei oglinzi, razele palide ale lămpilor din grădină, buzele-i rumene de un roș carmin ce se întredeschideau într-un drăguț și fin surâs la colțul gurei vorbărețe, chemau cu poftă nebunatică deliciul sărutului inocent.

Ochii, mari și limpezi în fundul cărora ghiceai o neliniște sufletească, mascată de o aparentă răceală în vorbă și mișcări, — erau tot ce exprima în această ființă, trădarea conștiinței, vorba clar contrazicătoare a cuvintelor banal rostite, — erau suferința trecutului, răceala scepticului prezent, speranța viitorului. Răceala ei ar fi fost pentru un altul respingătoare și totuși pe mine m-a atras cu o putere magnetică.

Admiram în ea, judecata pătrun-

zătoare de a descureca itele încurcatei lumi, de a descoase prin firul vorbelor sentimentele omenеști, de a pune frâu patimilor și pornirilor spontanee ale sufletu-i de silfidă.

Și cum într-un vârtej amețitor și groaznic e atrasă și se învîrte în spasmuri mortale barca îndrăznețului călător, așa fui atras de mrejele acestor ochi de vrajă.

* * *

Iată-ne singuri, cutrierând în lung și-n lat părțile cele mai obscure ale străzilor orașului C.

Dar cum să încep, ce să-i spun? Simțeam corpul tremurîndu-mi de emoțiune, cu pași nesiguri mergeam îndrugând banalități, glasul mi se-neca 'n gîtlej ori de cîte ori voiam să-i desvăluî zbuciumul acela sufletesc în care mă aflam, — fruntea și mânele-mi erau acum reci, acum calde, respirația întrepruptă de dese oftaturi de neputință și ciudă... sângele-mi clocotea în valuri furioase, — credeam că 'nebunesc...!

Și ea rece, rece ca de ghiță, râdea, râdea mereu...!

O femeie, femeie! Blestem de o sută de ori pe toți nebunii care îți dau sfaturi de stoicism bărbătesc, pe toți fanfaronii laudă-gură care în speculația sentimentelor se cred nepăsători și reci, — pe toți care-și falsifică glas, vorbă, căută-

tură căutând să treacă sentimentali pe un pedestal rigid de carne omenească...

Râsul ei mă atâta mereu, și într-o stare de surescitare nervoasă, explodai gesticulând larg pentru a-mi descărea tot chinul sufletului arzător. Ea râdea, zicând că sunt palavrăgiul corupției Bucureștene. Peste mine, care-mi simțeam sufletul degajat de focarul mișunător al trotuarelor, aceste vorbe cădeau ca lovitură de trăsnet, simțeam cum fie-care răs mă înțepa în carne și oase, fie-care vorbă sfâșia o bucată din inimă care bătea să se spargă. Nu mai putui suferi o asemenea înjosire și o înșelăi că o urmărește Gh. un fost amant al ei ce o părăsise. Alesai locul în dreptul unei porți întunecoase; ea se ascunse instinctiv după poartă. Un salt și o ajunsei, cuprinsei eu putere capul său și aplecându-l o sărutai pe buze cu ardoare.

Stelele scilpitoare luceau sus pe cerul negru, alea întunecoasă apărea în umbre spectre, în sgomot surd suna pasul cadentat al sergentului de noapte, — în colț de poartă fericit o sărutam mereu, buză-n buză, ochi în ochi, piept pe piept.

Se lăsă moale în brațele mele și nervoasă cu glasul stins, capul pe spate abia întretăia cu dulce voce vorbele: Ei... de... ce... ai făcut asta?.. Hai!... De ce? Spune! — Te rog de ce, fără... voia mea!...

ST. CARAMAN
Brănești-Ilfov

UN GLAS IUBIT

Din sbuciumarea asta necurmată
Un glas iubit mă cheamă blând pe nume,
De-abea-l mai recunosc, — și altă dată
El era tot norocul meu pe lume.

Din câtă depărtare nu străbate,
Pe când eu mă cufund mereu în vreme!
Tot mai încet și 'n veci tot mai departe
Iubitul glas încearcă să mă cheme.

Și eu mă pierd.. O, scumpă năluciră,
Imagină de-a pururi adorată,
Nu te curma cu dulcea amintire
A 'ntregului noroc de altă dată.

Ioan N. Roman

Profesorul Reginei Georg Sauerwein

Sunt printre oameni, unii care trăesc și mor în tăcere neștiuți de mulțime. Cei mici, ca făcând parte din mediul comun, au moartea ca și nașterea; sunt jeliți sau cântați puțin de rude și de câți-va vecini și apoi în tăcere, sunt înmormântați într'un colț din cimitirul satului ori al orașului. Peste câte-va zile sau luni, totul e gata; numele lor e uitat. Vorbesc aici, de accia numai, care au norocul să moară în satul sau orașul lor natal, între vecini și rude, căci într'alt caz, numele lor va fi perdut odată cu sborul sufletului spre cer și această întâmplare numai, este în stare tot d'auna să justifice lipsa stâlpului de lemn de la capul necunoscuților. Oamenii mari, din contră, fie ei artiști sau oameni de știință, dacă viața cum foarte des se întâmplă, le este fără noroc, moartea le pare frumoasă. Ei văd, că au scăpat de toate mizeriile vieții, pricinuite fiind de împrejurări sau de oamenii din jurul lor. Până a nu muri se văd de o parte din oameni laudați și glorificați, iar după moarte puținii scapă, fără monumente la mormântul sau pe piețele publice. Istoria apoi, le înregistrează faptele, le proslăvește numele și mulțimea concură în modul cel mai darnic, ca prin vorbe și studii biografice să-i facă nemuritori. Sunt alții însă, care intră în altă categorie, car deși au o naștere favorizată de natură, talente re-

cunoscute, o viață cinstită și bine răsplătită cu funcțiuni și favoruri dar în ciuda tuturor manierilor sociale. moartea hotărăște actul final: uitarea numelui lor.

Modestia cu care sunt inzebrați, îi face să se refragă departe de sgomotul oamenilor și le pregătește ast-fel, o moarte liniștită, o înmormântare scurtă și fără nici o pompă. Din această ultimă categorie, face parte și Georg Sauerwein, fiul unui poet german.

El s'a născut la 1831, cu un an înaintea morții lui Goethe. Ca copil, ca și Frideric Herbat, filosoful și pedagogul celebru, la moartea căruia Sauerwein, avea 10 ani, el avea o memorie prodigioasă întru cât privea învățarea cuvintelor din toate limbile europene vorbite. Sub înriurirea bine-făcătoare, a bunului sau tată, el putu cu ușurință și în scurt timp, să învețe greceasca și latina atât de bine, că la doi-spre-zece ani, traducea cu multă înlesnire ori-ce teest grec sau latin. Dar el nu să mărgini însă, numai cu studiul acestor limbi, ci paralel cu aceasta, cultivă limbile asiatice precum și teologia. La anul 1861 sfârși studiile și fu angajat pentru întâiași dată, în Anglia, ca profesor secundar, apoi ca consilier în administrația imperiului colonial, ca unul ce cunoștea multe limbi. Dar faima lui creșcu repede și peste câțiva ani, când schimbă serviciul și fu angajat de către «*Societatea britanică pentru răspândirea bibliiei*»; el cunoștea nu numai limbile europene, dar multe, din cele asiatice cu dialectele lor. Un asemenea savant era de mult folos în această societate. De aceea, cu multă cinste, fu însărcinat, să supravegheze traducerea bibliiei în mai toate limbile europene și asiatice, ocupându-se în același timp cu fixarea și redactarea în mod metodic a celor mai grele dialecte, ca să înlesnească, cu modul acesta, studiul, celor ce ar voi să se dedice filologiei. Acesta fu cel mai mare serviciu, ce el îl adușese științei, pentru care numele său, fu des citat pe acea vreme. Bucurându-se de un înalt renume și dorind a-și revedea patria, el nu ezită la chemarea principelui Herman de Wied și se angaja, ca profesor al tinerei principese Elisabeta, care era sorocită, să devină odată, Carmen Sylva, scriitoarea de faimă universală și soția unuia dintre cei mai înțelepți regi ai

Europei de azi. Georg Sauerwein față de principesa Elisabeta îndeplini cu succes același rol, pe care Fenelon îl juca în Franța pe lângă ducele de Bourgogne, la invitația lui Ludovig al XIV. Pentru Români, prin urmare, G. Sauerwein pe lângă renumele lui de filolog dinstins, mai este un educator de mână întâi și un pedagog, care merită să fie cu atât mai venerat cu cât Eleva sa a ajuns să se distingă în lume, ca mare scriitoare, iar la noi, ca Regină bună și înțeleaptă. Ea spune într'una din scrierile Ei: «Pre cât de eu drag, m'am adâncit în studiul limbilor, care îmi arătau o desvoltare mai pacinică a popoarelor, pe atât de fără plăcere, am urmărit certurile mari, mai ales pentru stăpânire, pentru putere, pentru tot soiul de lucruri ce mi-au părut tot-de-auna fără valoare, pentru că nici odată n'am dorit, să am stăpânire nici putere.» Și aceste frumoase sentimente, fără îndoială, că nimeni afară de Sauerwein nu le-a putut sădi mai bine, în inima nobilă a Reginei noastre. El posedând tot de odată și o întinsă cultură teologică, ținu princesei înalte prelegeri de religione, care de asemenea influențară mult asupra firei sale poetice. Spiritul liniștit și plin de religiozitate, care se eczală din multe opere ale Ei, se datorește poate în mare parte, numai savantului său profesor, care era de o bunătate și pioșie exemplară. Iacă de ce Români, trebuie să cunoască în Sauerwein un geniu limbistic, fără pereche precum și un teolog și pedagog desăvârșit. Iacă pentru ce, trebuie să recunoască ei, că el înaintea tuturor e părintele sufletesc al Carmen Sylvei, vrednica lui urmașe și măiastra lor Regină. Comorile multiple din sufletul ei, se datoresc în cea mai mare parte, lui Georg Sauerwein, care la congresul orientaliștilor din 1899, își permise lușul de a saluta pe congresiști printr'o carte, redactată de el, în trei-zeci de limbi. El va rămâne, în anale, un lucefăr printre poligloții pământului, căci puțini vor ajunge să aibe în viitor, vasta sa cultură materială.

Sauerwein vorbea și scria peste patru-zeci de limbi și tot atâtea dialecte. Nimeni poate până la el, nu s'a exprimat cu atâta înlesnire și corectitudine gramaticală în limbile turcă, sanscrită, la-

ponă, arabă, vendă, lituană etc. In prezent, trăia la Cristiania, în Norvegia când moartea, ca și pe Arhimede, care calcula în nisip, îl surprinse, ocupat cu dialectele suedeze grele și puțin cunoscute de filologi. Neândurată, ea îi ceru tributul și Sauerwein muri în liniște la 9 Decembrie 1904, iar câte-va ziare, anunțară scurt vestea: A murit *S. Sauerwein*, profesorul de altă-dată, al principesei *Eilsabeta de Wied, azi, Regina României și scriitoarea geniala Carmen Sylva.*

PETRE DANILESCU

SONETE

de Alin..

Dintre toate producțiunile noastre literare singură *doina*, cântecul nostru de toate zilele, poartă în sine farmecul curat și propriu al gândirii românești. Ea s'a născut la noi odată cu limba și a răsunat pe munte și pe vale îndată ce suferințele noastre debordau, ne-mai având loc în sufletul nostru.

In doină au găsit strămoșii noștri mângâere și razim sufletesc și tot în doină, noi, cei de azi găsim sufletul veacurilor trecute, regretul părinților după fii și moșia românească; găsim în sfârșit nota adevărată și sinceră a plânsului românesc esența și mândria poeziei elegiace.

Toate cele-lalte producțiuni literare ca oda, romanul etc. sunt imitate dupe străini, pentru care motiv, unele ne-fiind potrivite nici chiar gintei latine, cum ar fi dramele scriitorilor nordici Ibsen și alții, nu pot dobîndi înpământenire nici în literatura noastră românească năpădită în timpul de față, mai mult de producțiile literare franțuzești, care domină spiriul atât al scriitorilor noștri, cât și al publicului cetitor. Chestiunea aceasta s'a discutat de mulți și e privită de unii, ca pericol, de alții din contră ca o notă de evoluțiune sănătoasă.

Afară însă de toate producțiunile literare atât străine cât și românești, la care s'au încercat adesea și scriitorii noștri, singur *sonetul*, scriere de origină italiană la noi nu s'a întrebuințat.

Toate popoarele culte au obținut prin traducere sonetele lui Petrarca și Dante

iar scriitorii lor au încercat arta aceasta, pe câtă vreme la noi, de abia Eminescu cu un frumos mănunchi ne-a arătat cântecul acesta nou cu:

S'a stins viața falnicei Veneții...

Altul, afară de el, aproape nimeni până astăzi n'a scris, nici n'a tradus ceva de seamă în literatura noastră.

De abia la începutul acestui an Alin Burlănescu, cunoscut publicului, prin multe scrieri de talent, se prezintă cu un volum *de o sută sonete.*

S'ar părea la început, cum multe ni se par nouă, că inovația e prea îndrăzneată într'un timp ca acesta de grea letargie, dar luând în considerație că autorul sonetelor e un cântăreț bine cunoscut de «*Doine Oltenești*, și un vrednic mănunchi al versului, vom vedea că sonetele sale, pe lângă calitățile stilistice cerute de acest gen, au garanția unui om de adevărată cinste literară. Operile sale anterioare, dovedesc cu prisos acest lucru. El a fost bine convins, că o producțiune ca sonetul, proprie poporului cult italian, se poate cu succes transplanta și la noi, care suntem de aceeași gintă cu el, când avem, ca mijloace talentul și entuziasmul sincer, care însuflețesc ori-ce lucrare. Pentru acest motiv avem credința, că sonetele lui se vor bucura în masa poporului cult românesc, de aceeași dragoste cu care s'a mândrit doina noastră înaintea străinilor chiar, ca fiind două producțiuni al unei ginte, cu menire asemănătoare.

Lăsând dar la o parte nota pesimistă, care, credem noi e mai mult urmarea credinței poetului că numai *Nirvana* e fericirea deplină a sufletului nostru și nici de cum pornirea prefăcută a poezilor de azi, născuți pare numai pentru a blestema lumea, a desprețui bunurile pământului și a readuce ast-fel, totul prin necredință la absurd.

Ca exemplu:

O cîmîtir, deschide-mi groapa rece ;
Sînt obosit de trai, voese a trece,
În lumea în care visul meu trăește !

Nu credem, că poetul să voiască trecerea în lumea celor morți din cauza vieții fără noroc, ce duce. El pare încă viguros :

Decețiunea neagră și amară
Mi-a întunecat întreg văzduhul firei
Și tot nu cred, că viața e-o povară!

Și credința lui slabă, despre prezent
Îl abate pentru un moment din calea
întunecată a morții și-l face să viseze
viitorul care e atât de frumos:

Dați viitorului a sa splendoare,
El e divin ca razele din soare;
Doar ast-fel omul poate să existe.

Nota, prin urmare, cea pesimistă cum
am numit-o rămâne de tot în umbră pe
lângă puterea și dorul de viața, ce caracterizează
pe cele mai frumoase bucăți
dintr volum. Poetul adevărat pesimist, nu
visează aici-odată *viitorul*, ci numai *viața
viitoare* după moarte, la el, cum spre
exemplu la Eminescu, are valoare numai
trecutul (1400) și nu va crede nici odată
că viața, ce trăim nu-i o *povară*, cum
crede Alin. El va fi un specimen de om
salbatic, căci va blestema pe Dumnezeu,
ca pe ori-ce animal iar omul pentru el
nu-i alt-ceva, de cât lup, sau vre-o pasăre
rapace.

Alin însă e însuflețit de o profundă
credință în Creator și această însușire
sufletească, îi va da putere și îi va întări
mai mult voința, singura care îl va scoate
biruitor de asupra vieții:

Nu-i frunză, pasăre ori clară undă,
Ca să nu cânte liniștea profundă
Și-a Creatorului înțelepciune!..,

Prin urmare numai *viitorul* pentru
care el nutrește frumoase speranțe îl va
arăta lumii ca pe un adevărat poet op-
timist și sperăm că operele sale viitoare,
vor fi tot așa de înălțătoare ca și sonetele
din noul volum.

Incheem, urând poetului un bun succes
de librărie, lucru care e de preț pentru
oamenii artei. De data aceasta el a cântat
destul de frumos, satul său, patria și
pe suveranii țării noastre, în forma so-
lemnă și grea a sonetului.

P. D.

MARII PEDAOGOGI

Herbert Spencer

Pedaagogia, ca și toate celelalte
ramuri de activitate spirituală o-
menească, a avut pe marii ei ma-
eștrii, pe reformatorii educațiunii
cari au năzuit să stabilească pro-
cedeele și metoadele cele mai efi-
cace și sigure pentru cultivarea
rațională fizică, morală și intelec-
tuală a individului ca factor util
sieiși și societății. Dintre aceștia,
vom vorbi într'o serie de articole
despre cei mai importanți și nu-
mai asupra vederilor lor ca mari
pedagogi. În numărul de față
vom începe cu *Herbert Spencer*.

* * *

«Să ne pregătim pentru o viață
completă e funcțiunea pe care
trebuie s'o îndeplinească educația
și unicul mod rațional de-a judeca
un sistem de educație e de-a con-
sidera în ce grad se îndeplinește
această funcțiune». Astfel e prin-
cipiul fundamental care servește
de bază sistemului de educație pro-
pus de filozoful evoluționist. Sis-
temul lui diferă în multe puncte
de principiile marilor reformatori
cari l'au precedat, când afirmă că
educația nu-i de cât un proces de
dezvoltare, că e dezvoltarea indivi-
dului în raport cu împrejurările
înconjurătoare. Aceasta e baza sis-
temului educațional al lui Herbert
Spencer. Când Spencer spune că
copilul trebuie să fie educat în
legătură strânsă cu mediul ambiant
pregătește calea unui sistem pro-
gresiv de educație. Apoi, schimbân-
duse mereu împrejurările în care
trăim, tendințele noastre educative
și metoadele noastre de instruc-
țiune trebuie să se modifice în ar-

monie cu ele. «Cum să trăim?» e chestiunea care trebuie să ne intereseze și răspunsul trebuie să se potrivească cu condițiunile de timp și de loc. Educațiunea cea mai bine adoptată timpurilor medievale nu-și mai are aplicația în secolul actual, după cum nici un sistem străin nu poate să convie cu tot dinadinsul țării noastre. Măsura cunoștințelor, sentimentul național, condițiunile actuale ale comerțului și idealurile politice trebuie să se fie în seamă la determinarea clasei de educație mai potrivită unui popor, atât în caracterul lui național cât și în acele diverse activități destinate a satisface gusturile și sentimentele.

După o investigație complectă asupra «valoarei relative a cunoștințelor» Spencer ajunge la concluzia că «știința în accepțiunea ei cea mai expresivă, e cea mai bună pregătire pentru toate aceste ordine de activitate». Cunoștința lucrurilor și principiilor științei și practica în metodele de observație și de studiu sunt de cel mai mare preț în educație, nu numai pentru apropierea mediurilor de existență sau pentru cunoașterea felului de a trăi, ci și pentru o prețuire mai serioasă a poeziei și a beletristicii în genere, ca și pentru a înțelege respectul ce se datorește religiei, guvernului, disciplinei,

Încercarea în care Spencer dezvoltă principiul lui fundamental, anume: că funcțiunea educațiunii e de a ne pregăti pentru o viață complectă, și care constituie primul capitol al cărții sale s'a publicat după cinci ani de la apariția, în *North British Review*, a celui de al doilea capitol al cărții asupra «educației intelectuale», care fu ulti-

mul ce publică și care rezumă conținutul volumului. În capitolul asupra «educațiunii intelectuale» Spencer antcipă câteva din reformele necesare în educație și în metodele de învățământ, cari s'au introdus de atunci cu încetul în multe școli. Într'o epocă când studiul priceperii cuvintelor și ale detaliilor gramaticii constituiau cea mai mare parte a învățământului nostru școlar, noul apostol al științei puse în mișcare lumea pedagogică proclamând că «deprinderea de a scoate concluziuni din principii determinate și a verifica numai de cât aceste concluziuni prin mijlocul observației și a experienței, poate da cu siguranță facultatea de a judeca corect» și că «înțelegerea vieții depinde de agerimea și perfecțiunea judecăților noastre».

Cât despre metodele de instrucțiune, Herbert Spencer fu unul din cei dintâi reformatori pedagogici cari starui asupra faptului că procesul de educație trebuie să fie un proces de instrucțiune personală, principiu pe care l'a aplicat nu numai în învățământul științei, ci în toate celelalte materii. Copilul trebuie să fie în stare să deducă concluziuniile sale din propria lui observație, iar dependența lui de direcția maestrului trebuie să fie cât mai mărginită. «A spune unui copil una și a-i arăta alta, nu se cheamă a-l învăța să observe, ci a-l transforma într'un recipient al observațiunilor altora». Originea acestei metode de învățământ se întemeiază pe principiul că ori ce metodă de instrucțiune trebuie să tindă «de a purta spiritul fie cărui copil printr'un proces la fel cu cel prin care a trecut spiritul omenirii» așa ca elevul să poată prin sine

însuși să reconstitue istoria naturală a legii sau adevărul ce cercetează. Acest principiu esențial al educației prin sine însuși, prezentat și dezvoltat de Herbert Spencer cu atâta dibăcie, domină întreaga lui teorie asupra educației și îl aplică atât în educația morală cât și în cea intelectuală, fără totuși să omită ori ce referire la sentimente și emoțiuni și la celelalte sancțiuni cari se recunosc ca indispensabile pentru o bună conducere.

Multe din lipsurile sistemelor noastre școlare denunțate de Spencer acum cincizeci de ani, s'au corijate astăzi destul de bine; iar teoriile lui contractive și ideile lui asupra metoadelor de instrucțiune, se găsesse astăzi tot așa de aplicabile ca și atunci când s'au publicat pentru prima oară. Aproape că nu exista materie — pe care a tratat-o — asupra căreia sugerările lui să nu fi răspândit puțină lumină. Și mai ales pentru definiția lui practică și largă asupra sensului educațiunii, pentru apărarea științei că fiind cunoștința de cel mai înalt preț atât pentru disciplina mintală cât și pentru prepararea diverselor destine ale vieții și pentru stăruința lui că studiul trebuie să placă, nu să chinuiască, și că școala trebuie să fie interesantă, și a câștigat Herbert Spencer dreptul de-a fi recunoscut ca cel mai mare reformator pedagogic al secolului al XIX-lea. *)

Iulian Sinaioi

*) Notele acestea și cele ce vor urma sunt luate din importanta revistă pedagogică: „El monitor de la educacion comun„ din Buenos Aires, Argentina.

ȘASE PAGINI MAREȚE

DIET

TRECUTUL NOSTRU

(urmare)

4) Efective

Un document venețian din 1502 arată că Moldova ar putea scoate în timp de războiu până la 40,000 călăreți și 20,000 pedestri.

Cantemir spune că, oastea Moldovei pe timpurile de mărire sa urca la 54,000.

Noi vom vedea că, în cea mai mare bătălie a lui Ștefan la Răcova, cifra oștirii de țară, nu s'a ridicat decât la 40,000.

Ce poate fi adevărat din arătările de mai sus?

Cifra de 40,000, este *efectivul real* pe care Ștefan l-a putut pune în fața vrăjmașului. Trebuie a mai ține samă că, Ștefan nu-și putea degarnisi cu totul frontierele și cele șase cetăți, de trupe; mai cu samă pe Nistru, paza trebuie să fi fost strășnică în tot d-auna, căci tatarii stăteau gata a da năvală în tot momentul.

A preferit Ștefan la Răcova, să-și recruteze 5000 săcui mercenari, și 2000 poloni veniți ca ajutor, de cât se-și lase frontiera despre tatarii fără pază.

Prin urmare arătările venețianului și spusele lui Cantemir, nu sunt tocmai exagerate cu singura condițiune ca să nu să creadă că Moldova pe timpul lui Ștefan a ținut sub arme până la 40,000 *lefeții*.

Din organizația corpurilor ostășesci pe care am văzut-o, am putut constata că, aceasta n-a avut loc nici odată.

Prin urmare efectivul armatei moldovene coprindea:

Armata din întâia linie.

a) *Cele nouă rații a le curtenilor.*

Cantemir spune că vătăjile n-aveau efectiva de 500 oameni ei, mai puțin după trebuință. — Dacă ținem socoteală de numărul boerilor de toate categoriile, pe timpul lui Ștefan-cel-Mare, numărul lor n-a putut trece cu mult de 1000. Așa dar; fiecare boer avea în corpul curtenilor unul sau doi fii. Nu greșim dacă vom fixa acest număr la:

2000 *Curteni*

1000 *Corpul pașilor (Lefegii)*

1) Vezi No. 8 9 și 10.

- 500 *Puşcaşii* sau tunarii (Lefegii)
 200 *Sebganii poliŃiŃi* (Lefegii)
 8000 *Copitaniele Darabanilor*.

AceŃtia era un corp de jandarmi.

11,700 Total.

AceŃtia nu puteau fi toŃi în serviciu ci chemaŃi timporar, după trebuinŃă. La răsboiu însă erau toŃi prezenŃi. Când erau chemaŃi în serviciu, li sã plătea leaŃa 3 lei Ńi tain de hranã, ca sã se deosebeascã de calaraŃii care veneau la rãsboiu cu hrana lor.

Dacã scãdem pe curteni, care sãrveau la curte în mod onorific, rãmâne numãrul *lefeŃiilor* pentru rãsboiu de vr'o 9000.

La acest efectiv mai adogãm acela al:

11,000 *Slujitorilor CalaraŃii*.

22,700 Efectivul armatei active trece cifra de 22,000.

La acest efectiv trebuie a mai adãoga Ńi trapele de miliŃii, care la rãsboiu intra sub directa comandã a Domnului.

1000 *Pedestrima Cãmpulungenilor Ńi Hanganilor*.

Cronicarii nu fixazã numãrul acestui corp, dar cred cã n-a putut fi mai mic ca o cãpãtãnie.

500 *Ceata Vãntõrilor*. Care erau o vãtãjie.

1500 AceŃtia intrau direct întregi în cetele rãsboinicilor.

22,700 cu activi

24,200 În corpul miliŃiilor mai avem:

19,000 *Cãpitaniele de margine* Ńi înãuntrul țãrei.

2000 *Cãlãrimea Orheiului, Sorocci Ńi LãpuŃnei*

12,000 *Codrenii Tigheciului*.

33,000

Aceste trupe, nu puteau lua în întregime parte la rãsboiu, fiind cã: pãzeau hotarele, Ńi mai cu samã trupurile din Basarabia, care stãteau în preajma tatarilor Ńi dãde u garnizoanele cetãŃilor *Hotin, Cetatea-Alba Ńi Chilia*.

Din efectivul de 53.000, cel mult dacã sã putea detaŃa în tabara Domnului 10.000, care cu cei 24.000, rãdica cifra rãsboinicilor la 24.000 + 10.000 = 34.000.

Restul de care mai avea nevoie Domnul, fãcea chemarea sãu ridicarea *Gloatelor* în

dobãndã (adicã pradã ce lua de la vrãjmaŃi era al lor. Ńi la neajungere, mai rãmãneau *mercenari cu platã*, cum a fãcut cu cei 5000 Secii la Rahova.

5) Bugetul

Pentru întreținerea curtenilor Ńi *plata lefeŃiilor*, afarã de al darabanilor care pãnã la 1622 în adoua domnie a lui Ștefan Tomșa, sã oprea din tributul ce sã dãdea *PorŃie* (5000 ughi);— sã punea o dare numitã *fumãrit* prin care, toatã casa de țaran, plãtea Domnului în timp de pace 80 *aspri* pe an, iar în timp de rãsboiu 120 *aspri* Ńi la vremea de mare nevoie, un galben sau 200 *aspri*.

Printul Cantemir conchide cã Moldova trebuie sã fi fost foarte populatã pe timpul lui Ștefan cel-Mare, de oare cã, din *fumãrit* putea plãti o armatã de 54,000 ?!!

Cantemir care vizitase țãrile apusului, unde numai *lefeŃiile* formau armata în onoare; nu putea sã Ńi inchipue cã, cu 200 ani înainte lui, tot românul «*plãtea bir, lucra pãmãntul, mergea Ńi la rãsboiu pe propria lui socotealã*». De aceia în scrierile sale afirmã cã, pe timpul lui Ștefan țara ținea sub *arme în leafã* 54,000 oameni. Pe cãnd trupurile de lefeŃii, dupã cum am aratat mai sus, nu sã urcau de cãt la cel mult 10,000, în care sã socoteau Ńi CalaraŃii de GalaŃi—Tarigrad, umbãtorii de Hotin Ńi Soroca.

6) Tactica

Tactica de luptã a moldovenilor sã poate caracteriza:

«Tactica surprinderilor»

Acele surprinderi sã ficeau cu atãta *diabãcie Ńi violenŃã* în cãt - *bãga groazã în inima vrãjmașului* Ńi nimea lumea prin strãlucitele rezultate ce dobãndeau pe cãmpul de rãsboiu.

Aceasta ne dovedește pãnã la evidenŃã cã, oșteanul moldovan din acele timpuri era — *ager la minŃe, sprinten cu totul în mișcãri Ńi foarte îndrãsneț*.

Date aceste emnente calitãŃi rãsboinice în mãna unui *om superior cum a fost Ștefan-cel-Mare* Ńi strãlucitele isuzãzi repute de dãnsul, es din domeniul fanteziei concretizãnd fapte reale.

Toate triumturile oștirilor moldovene, sunt *rezultanta calitãŃilor morale*, ce caracteriza în vremurile acele pe român Ńi *conducãtorii* sei.

Că aceste sunt cauzele miraculoaselor efecte, ne o probează cronicarii streini reamului, marturi oculari ai evenimentelor.

Să ascultăm mărturiile cător-va din ei. *Orzechowschy* spune despre moldoveni că ar fi :

„*Oameni groasnici și foarte viteji, și că nici este pe suprafața pământului, alt popor, care pentru gloria război- nică și eroism, să apere o țărișoară mai mică, contra mai multor dușmani, atacându-i sau respingându-i fără în- cecare.*“

Gratiani „*S-ar bate cu așa îndrăs- neală, cu un așa despreț de moarte și cu ast-fel de încredere în sine. în- cât — adesa ori, cu o mână de oameni, înfrânge puternice armate ale veci- nilor.*“

Abatele Rugieri. „*Ar fi oameni răs- boinici, însă rău înarmați și luptând la atac mai ales cu arcul.*“

Seniorul abate nu cunoștea valoarea arcului, pentru dânsul era o armă proastă. Pentru român, care să servea de arc chiar la vânatoarea urșilor; era o armă cu mult superioară *primitivelor arme de foc.*

Aș putea umple multe pagini încă, cu citate de administrațiune din partea streinilor, despre valoarea morală a oșteanu- lui moldovan din timpul lui Ștefan-cel-Mare, mă opresc aci.

Cunoscută va oarea morală, să examinăm *tactica de luptă.*

Și aci ne vom sprijini tot pe ci.atele cronicarilor români și streini. O mărturie a lui Urechia va face multă lumină.

La anul 1422. regele Poloniei Vladislav, să găsea în războiu cu cavalerii Teutoni din Marienburg. Cere cumnatului seu A-lexandru-cel-Bun ajutor de oaste. Acesta i trimite 400 călăreți sub comanda capita- nului Coman.

La Marienburg lupta s'a desfășurat ast-fel:

„*Intăiu sau făcut a fugi de s'au în- șirat, gonindu-i spre o pădure, și în- dată pedestrându-se, au săgetat caii sub nemți, ae au cautat a dare dos, și acestia ai noștri sau încalarat și mare moarte au făcut într'ânșii.*“

Să analizăm acest citat:

Feodalii Teutoni purtau *cuirase*, moldo- venii nu.

Din cauza armurilor *grele* feodalii să mișcau încet, moldovenii cu gonacii lor *foarte iule.*

O isbire cu feodalii înzăoți, ar fi în- samnăt; distrugerea complectă a mol- dovenilor.

Aci are loc o ingenioasă stratagemă:

Moldovenii să p efac a fugi înspăimân- tați, dă curaj Teutonilor, ai urmări, dar din cauza mișcărilor greoaie, feodalii și deban- dează rândurile. Moldovenii ajunși lângă o pădurice, escalică și și *pregătesc arcu- rile*, când cavalerii feodali să apropie de pădure; o ploae de săgeți le onoară *caii.*

Cei ai mulți rămași pe jos, aceasta dă curaj moldovenilor a încăleca, și plecând la Sarje ca o *furtună*, i răstoarnă la pă- mânt, străpungându-i cu *sulițele.*

În această luptă ni să dovedeste :

O perfectă și justă aplicare a situa- ției tactice, din partea comandantului ce- lor 400 cavalerii moldoveni. *Stratagema* este la înălțimea *situației tactice. Iuțala mișcării, săgetarea cailor, și iuțala sar- gei* fac parte din *calitățile manevre es- celente*, ce caracteriza pe oșteanul moldo- van al timpului. Atât instrumentul tactic *ostașul*, cât și comandamentul, au fost la înălț mea situației. La Răsboeni vom vedea că Ștefan-cel-Mare, ordonă curtierilor și calarașilor să descalice.

„*Nu puteau nădăjdui în fuga ci în arme.*“

Aci marele Ștefan a voit a da o *bătă- lie disperată.* Dispozitivul de a să pedes- tra toată lumea, este contormă în totul, cu intențiunile marelui Comandament.

Bătălia având loc în codru, numai pe- destrimeea ș-avea rolul tactic în luptă.

După isbânzi, de sigur că toată aceasta pedestrime ar fi încălecat și complectat victoria.

De admirat *procedurile tacticei de luptă ale cavaleriei.* Această armă consti- tuitua atunci, *elita armatei* moldovene. Ea lupta cu aceiași îndamare *pe jos* ca și *de calare*, după cum am văzut și culegea lauri de isbânzi, pe care nu le a putut dobândi nici o cavalerie din lume.

Sub acest raport, *tactica cavaleriei mol- dovene* era cu mult superioară *tacticei de luptă al celor lalte cavalerii*, și chiar al spahielor turci.

Feodalii unguri, poloni etc. luptau nu- mai de calare, odată calul omorât, luptă- torul remănea *ca fără picioare.* Pe când ostașul moldovean încăleca sau descaleca după trebuința momentului:

Felul armelor și modul întrebuițării lor, încă au făcut epocă:

Bielschy spune :

„Aveau un fel de sulife cu două
„vârfuri; una dreaptă și ascuțită ca
„un stilet, cea-laltă strâmbă și în-
„cârligată. Trecând repede pe lângă
„dușman, cu vârful cel drept stră-
„pungeau, iar cu cel strâmb, tră-
„geau de pe cal, și ast-fel făceau
„mari pagube.“

Gheoga sau iustul era încă o armă ter-
ribilă în mâna moldovanului, față de iata-
gan sau sabie. Coasa făcea spaima cavale-
rilor străini, căci cu coasele, tăiau vinele
de la picioarele cailor, când erau atacați
de cavalerie.

Pedestrimca. Lupta cu arcul negreșit
individual și în lupta de departe cam 50-60
metri. În lupta corp la corp fie-care ceată
să servea de arma sa de predelecție:— Mă-
ciuca, securea, toporul coasa.

Mai găsim la cronicari expresia :

«A să îngloti oștile»

Pedestrimca uza de această tactică atunci,
când dădea *isbirea de grație* «atacul de-
cisiv» care era condus de însuși *Domnitorul*,
punându-se la momentul oportun în *capul*
reservelor.

La Valea Alba s'a servit Ștefan și de
tunuri. Aceste arme noi pentru moldoveni,
erau conduse de *Marele armaș* și alipit
pe câmpul de luptă pe lângă marele Căpi-
tan al Darabanilor.

(Va urma)

Căpitan Popovici Războeni
Asarlâc

SONETE

O linie desparte de cer, — Marea ;
O linie, culmea vieții și abisul ;
O linie, realul crud și visul ;
O linie de creer, cugetarea.

În van îndeamnă către ea proscrisul
Vieții-n care s'a născut răbdarea !
Rămâne-va perdută 'n zări cararea,
Pe care va 'nflori uitat Narcisul !

Un punct măcar s'ating și eu odată :
Acela 'n care visul meu trăește
Alături cu speranța ce-i zămbește.

Nu vreau să știu de lumea cea bogată :
Ea e stomac, os, creer, ban, mișcare !
Dar nu e vis... nu-i sfânta cugetare !

Cu brațele aprinse, — albastra Mare
Se leagănă ușor în noapte-adâncă ;
Din când în când albește neagra stâncă ;
Și ea nălcă 'n gîlgiu-i atb dispere.

Nu-i noapte-adâncă și nici zi nu-i încă :
E geana-unui crepuscul, care apare,
Ca după o sublimă descântare,
Când vârcolacii-ai lunei ochi mănăncă

Sunt singur. Noaptea vrăjile 'și desface.
Cu brațele-i de crin apare aurora ;
Iar valul, alb de spume 'n taină tace.

Un brâu de-argint încinge luciul Mării,
Un iact și-arală 'n zori de ziuă prora ;
Marunc în el, și 's regele visării.

Alin Burlănescu.

Iubire și avere

Amintiri după valea Oltețului

Domnului

Grigore Oltețianu

— distinsei și nobilei persoane:—
omagiu al celei mai vii stime
și admirațiuni.

A fost odată demult, demult.... când
oamenii erau mai neștiutori ca acum, când
deosebirea între clasele societății eră
mult mai mare, când banul cărmuiă în-
treaga lume, iar știința și virtutea fiind
lăsate în părăsire, se țarau în mizerie.

A fost pe valea Oltețului — în ce drept
n'aș putea spune — două sate: Cordeștii
și Bogdăneștii, unul dincoace și altul
dincolo de Olteț. În Cordești eră o fami-
lie compusă din tatăl și doi fii ; fiul cel
mai mic se numea Costin. Dat dintr'o
vârstă prea fragedă la școală, mai târziu
puțin îi murise mama și așa, inteligența
fiindu-i silită în mod anormal, iar nenorocirea
făcându-i-se cunoscută încă din
epoca visurilor de aur, natura lui peste
măsură de simțitoare, se desvoltase din
cale afară, transformându-i simțimintele
mai mult într'o boală nervoasă. Sub im-
presia unei vieți școlare regulate și frater-
terne, fără deosebire de clasă socială ori

avere, își țesuse pe băncile școalei un viitor plin de fericire, de iubire ideală, sfântă, cum numai o fire ca a lui putea să o exale : fericită ființă care ar fi fost demnă de iubirea lui.....

Peste Olteț, în Bogdănești, eră o altă familie bogată, compusă din mama și două fiice : o familie de simțiri nobile, un templu de virtute. Tatăl murind, mama se sacrificase educației fiicelor sale și ideile cele mai frumoase ce pot să emaneze de la o minte excepțional de cumințe ca a ei, se aflau adânc sădite în iăbitele-i odrasle. Fiica cea mai mică se numea Ileana și eră frumoasă, frumoasă : tot ca Ileana Cosinziana din povești. Avea ochii mari și negri, plin de acel farmec misterios ce-l posedă ochii meniți ca printr'o singură privire să-ți determine viața pe veci : părul asemenea negru și abondent i-se lăsă în formă de unde pe umeri și o guriță mică, cu niște buze subțiri și delicate. Eră cu un cuvânt, un ideal întrupat în cea mai perfectă operă de lut a divinului Maestru-creator.

Inconjurată de o ast-fel de aureolă, Costin simțise de mic un fel de simpatie și respect față de această familie și admirațiunea lui cea mare, ce o avea la început pentru Ileana, odată cu desvoltarea lui se transformase în cea mai puternică iubire : o iubea ! O iubea nu după cum un om e capabil să iubească pe altul, ci după cum un adevărat creștin iubește pe Dumnezeu său.

Știa foarte bine marea deosebire ce-i despărțea, dar punându-și toată încrederea în nemărginita lui iubire, o iubea și mai mult.

Intreaga lui gândire eră ocupată de ființa ei. Deștept, îi avea chipul pururea înaintea ochilor minții, iar în somn, tot ea eră obiectul tuturor visurilor lui. I-se părea adesea că o are înaintea-i, că o apucă în brațe, iar buzele lor se alipesc dornice de sărutări pasionate și el apasă buzele puternic pe ale ei, ca și cum ar voi să-i soarbă întreaga vieață, să nu mai fie de cât un singur suflet, o singură existență care să-i reprezinte pe amândoi. Iar când se redeșteptă din ast-fel de aiurări, simțea durerea realității, simțea un dor în pept, ce semănă mai mult cu o lipsă : lipsa ei. Intr'un asemenea moment de crudă deluzie, vedea și mai pronunțată deosebirea ce-i despărțea, o

vedea pe ea sus sus de tot, își vedea visurile lui imposibile de realizat. Atunci își rezema toată nădejdea în bunătatea și atotputernicia lui D-zeu și căzând în genunchi înaintea icoanei Maicei Domnului, punea mâinile la pept și se ruga cu credința unui fanatic : «Doamne Dumnezeu, care ai făcut cerul și pământul, fie-ți milă și ascultă rugăciunea mea : fă ca să mă iubească pe mine Ileana cum o iubesc și eu pe ea, căci mai bine să mor de cât să am altă soție. Ascultă, Doamne, rugăciunea mea, dacă iubirea pe care o cer eu e adevărată !» Iși făcea cruce, săruta dușumeaua, apoi se urca pe masă și săruta sf. icoană. Câtă nevinovăție se coprindea în această rugăciune.

Câte-odată, simțind că nu mai are nici o speranță, era zdrobit cu desăvârșire. Vieața i se părea însă imposibilă fără ea, își făcea cruce și îngâna isbuenind în hohote de plâns : Omoară-mă, D-ne, omoară-mă !.....

Iubire, iubire.... câte inimi simțitoare nu distrugi tu ! Pe câte ființe — cari poate ar fi fost fericite dacă nu te-ar fi cunoscut pe tine — le amețești un moment cu «speranța» apoi ca un monstru fără milă, le pui înaintea «imposibilitate» și arunci peste ele vâlul unei dureri veșnice !.....

II

Se mai arată și soarele după atâtea zile posomorâte și afară-i cald și bine. Doar e în luna florilor ; natura e veselă și simți cum în întreaga fire curge esența unei vieți mai vigouroase. Muștele s'au făcut chiar obraznice, căci nu te lasă toată ziua în pace și toate micile găngăanii, vor cu încăpăținare să-ți dovedească că și ele 's mai înviorate la căldura bine-făcătoare a soarelui. Ce zi frumoasă ! Costin e tot trist. Se ridică brusc de la masă, își luă pălăria, eși afară și se îndreaptă spre Olteț. Mergea cu capul plecat în jos, cugeta la multe și în general la nimic. Se uita cum reînviează toate odată cu primăvara și față de atâta veselie în natură, el era gelos : era gelos pe iarba cea verde, căci prea se ridică mândră de la pământ ; pismuia florile cari se resfătau și zâmbeau la soare, par'că în ciuda întristării lui. Idei felurite i-se perindau prin minte și vorbea singur : «Ce zi frumoasă ! Fericite sunteți voi floricelelor.... Bate vântul de vă culcă la pământ, atunci vai

vouă creaturi nevinovate! Dar vijelica trece și voi vă ridicați după ploaie mai tinere, mai voioase ca înainte, pe când omul, fie vânt ori soare, furtuni îngrozitoare îi frământă capul! Tu ești omule:

Ce ilaritate: o făptură așa de neputincioasă, să stăpânească un univers așa defără margini! Creatorul ți-a zis: «Tu vei fi stăpân a toate» și când colo, tu ești stăpânit de toate!....»

Ajunse în sfârșit pe malul Oltețului. Iarba deasă și moale se întinde până se perde în apă, iar din loc în loc, se ridică sălcii pletoase și anini, Costin se desface de ghete, se așează pe mal și lasă picioarele în jos, așa că vârful lor atinge apa. Parcă și aci natura și-a pus în gând să-i amărească tot mai mult viața prin perfecta-i armonie și veselie. Pasările ciripesc pe crengi deasupra capului lui, iar prin frunzele aninilor, vântul cântă — cui știe să-l înțeleagă — o întregă poemă de iubire, de armonie divină.... Pe suprafața apei, se formează cerulețe ce se ondulează ușor — ca surâsul unor buze ce iubești, — apoi valuri mici vin, se isbesc de mal și se prefac în stropi, gădilindu-i picioarele într'un mod nervos.

El privește visător și nemișcat apa cum trece tot la vale și cugetă: «ca apa trec toate pe pământ!....» Dar: «apa trece și pietrele rămân;» «iubirea e oare apă care trece, ori piatra care rămâne?» I-se deslușește apoi tot trecutul în minte: cum a văzut-o el de mică pe Ileana și ce dragălaşe era; de atunci îi era dragă. Dar copilăia dragută și sglobie, devenise acum fermecătoarea serioasă și gânditoare; iar simpatia lui față de ea, se transformase în iubire: nebuună, în adorare, idolatrie, Cum s'ar bucura și el cu natura, când ar avea cel puțin speranța că-l va iubi și ea. Privirea ochilor ei, ar face să răsară și în sufletul lui soarele de primăvară. Se gândi să-i scrie, să-i destănuiască toate simțirile și toate chinurile lui, poate se va înduioșa de o așa mare iubire. Dacă ea va lua în răs cele mai scumpe și nobile simțiri ale lui, va zice adio lumii acesteia și.... va fi o existență mai puțin! Cu acest cuget plecă Costin acasă, luă o bucată de hârtie și scrisse:

«De când, iubito, vreau să-ți spun
«Doar trei cuvinte: numai trei;
«Dar teamă-mi e că drept nebun
«De-acum 'nainte ai să mă iei.

«La o 'nălțime așa de mare
«Ca pe un soare te-am zărit,
«Deși nu sunt de cât o floare.
«Am îndrăznit de «te-am iubit!»

«Deși știi iar că mândrul soare
«Din cer, în veci nu s'ar pleca,
«Ca să iubească o mică floare
«Ce o 'ntâlnește 'n calea sa.

«Dar lasă-mi cel puțin speranța
«Că «m'ai iubi» în viitor:
«Când în iubirea ta 'mi stă viață.
«Mă vei lăsa, iubind, să mor?»

«Deaceia 'ți zic doar trei cuvinte:
«Să mă iubești,» s'apoi să vezi
«Cum te-oi iubi de aci 'nainte
«Și că's nebun n'ai să mai crezi!.....»

Costin puse apoi hârtia într'un plic și i-o trimise ei prin un om de încredere. Ea citi gânditoare aceste rânduri, rupse hârtia și zise aducătorului: «poți să pleci-nici vorbă să-i răspundă cum își închipuise el. Peste o săptămână avu loc nunta Ileanăi. Într'un sat vecin, era un băeat de proprietar căruia îi rămăsese de la unchiul său o moștenire considerabilă. Fără vre-un merit personal, făcând parte dintre acei tineri cari par a fi meniți să «desfacă produsele unchilor economi,» moștenirea îi scădea zi cu zi și prevedea unde ar să ajungă dacă nu i-ar fi venit împrejurările într'ajutor: pe acesta și-l alese Ileana de soț și ea era bogată.... Cu un an mai înainte, se căsătorise sora sa mai mare cu un ofițer stricat și nu era de loc fericită cu căsnicia pe care o ducea. Când auzi Costin de nunta Ileanăi, rămase aproape nebun de durere. Ce crudă lovitură!

Doamne, dacă într'adevăr ai dat oamenilor iubirea, de ce nu faci ca ea să le fie spre fericire, nu spre nenorocire? N'aveam noi destule nenorociri, ce ne mai trebuia și iubirea? Iar la caz de ai destinat-o spre mângăierea sufletelor îndurerate, eu nu înțeleg cum poate să se întâmple aceasta, când văd că ea este care aruncă foarte adesea cea mai mare durere peste scurta noastră viață....

(Va urma)

Ion Roman-Grădișteanu
Clasa VII Semin. Central

1904, August 15. Grădișteea-Vâlcea.

ION N. ROMAN

Face parte din generația aceea, care după moartea lui Eminescu a făcut să se resimtă în țară la noi entuziasmul acela sincer pentru literatura română, atunci când toate talentele mari erau în plină lor activitate, unii croind în versuri minunate destinele poeziei române, alții lăsând în proză pagini neîntrecute, cari ne dovedeau că geniul limbii române își luase un sbor majestos către panteonul celor nemuritoare.

Ast-fel, acestei epoci datorim pe «Parasiții», «Trubadurul», «Sultânica» și «Hagi Iudose-aid-lui Delavrancea»; «Dan» și «Din Văltore» lucrări ale D-lui Vlașuță; «Balade» și «Idilele» lui Coșbuc; «Cum iubim și Iubita» romanele lui Traian Detretescu; «Pozițiile» D-lui Ion Roman, apoi publicațiile: «Revista Nouă» a D-lui Iasden, «Viața» și «Poveștea Vorebi» etc., unde mulți ad-

versari mari își încrucșau penle; iar noi spectatori făceam școala cea mai bună a rieiți, căci și învingători și prinși erau frații noștri.

Lupta lor pentru idealul literaturii române forma caracterele tuturor.

Azi luptătorii aceia au dispărut din scena literară: unii țărăși de vârtejul

luptelor politice schimbându-și felul lor de a fi; alții trecând hotarele acestei rieiți.

Azi nu se mai simte nimic în jurul nostru. Nimic demn de atenție, care să contribuie la înălțarea noastră sufletească.

Epoca de care ne ocupăm a fost cea mai scurtă, dar cea mai strălucitoare din Secolul XIX.

Nici o epocă nu s'a caracterizat prin abundența unor producțiuni atât de însemnate în literatura română, printr'o luptă atât de interesantă între adversarii diferitelor școli.

Tot din această epocă ne-au rămas studiile critice ale D-lui Gherea, Ghireciul D-lui Dr. Urchia, Un an de luptă și Icoane șterse de Vlahuță.

D-l Roman e poetul, care s'a afirmat în această epocă plină de personalități distinse și de lucrări demne de laudă.

Poesiile sa e pline de o adâncă simțire, caracteristice printr'un vers armonios, ne-au încântat auzul în coloanele «Adevărului», dar precum am arătat, producțiunile de valoare ale acestei epoci, fiind abundente, poeziile sale au trecut nebăgate în seamă.

D-l Roman e din cei puțini atleți ai zisei epoci, care a rămas credincios literaturii, căci deși azi e unul din distinșii avocați ai baroului constanțian

și face parte din Membri consiliului județean, totuși în fond a rămas același poet de rasă, înabogățind literatura și azi cu poezii ca „Necantul”, o poemă filosofică, inedită, care singură e de ajuns să clasifice pe autorul ei printre poeții noștri de frunte.

Dar sentimentul iubirii cu câtă măiestrie e cântat de D-I Roman.

Nu-mi permie spațiul să recenzionez câte-va din poeziile robumului său publicat în 1895, dar va fi de ajuns să citez una din cele mai recente, din albumul său publicat în No. 11, spre a se vedea originalitatea acestui talent puternic despre care nu s'a vorbit încă.

D-I Roman e amicul nostru sufletese, îl iubim, pentru că cunoscându-l odată cine-va, nu poate alt-fel de cât să-l iubească pentru tot deauna.

D-sa e stabilit în Constanța și ca atare suntem mândri că putem anunța colaborarea D-sale la Ovidiu.

Mi s'a zis că rău am poreclit pe Ovidiu revistă dobrogeană, de oare-ve colaboratorii mei nu sunt din Dobrogea.

Așa e, însă astăzi, afară de subsemnatul, Căp. Poporici—Răsboeni și Căpitan Ionescu, iată că cinc și unul din reprezentanții poeziei române să ne justifice titlul de dobrogean dat lui Ovidiu.

Ne bucurăm de aceasta ca de un succes enorm pentru că ne am mărit rândul nu numai cu Roman poetul, ci și cu un bărbat integru, cu inima de aur, a cărui vorbă te farmecă, al cărui suflet te ferecește.

Nu puteam încheia finele anului al 4-lea cu mai mare succes pentru noi de cât lăsând cetitorilor noștri în paginile lui Ovidiu ca un suvenir neșters portretul distinsului poet Roman și aceste rânduri referitoare la D-sa.

PETRU VULCAN

N'ai cu ce^{*)}

*Un geamgiu, trecea odată,
Printr'o stradă oare-care,
Și tzt „jamări“ hai la „jamări“
El striga în gura mare.*

*Un muscal ce sta pe capră
La o poartă, adormise,
Și geamgiul de la sânul
Lui Morfeus îl răpise,
Supărat atunci, muscalul,
Ii trânti o 'njurătură
De toți sfinții și arhangheli,
De mămucă, de prescură,
Iar geamgiul, om cu minte,
Deși el era orrei,
Se opri pe loc și i zise:
— Mo! Claponule... Ci vrei?...
Ci crezi tu că mii 'mi pasă
Că ai înjurat la mini?
Nu, di loc, zie zou, nu'mi pasă,
Puntru că în judic bini.
Di cât să înjuri prustești
Mult mai bini-era să taci,
Căci dijabă... ci ai spus
Știi... că n'ai cu ci să faci...*

Al. Răulescu

ISTORIA EPIRULUI

VECHEA EPOCA

Perioada prehistorică

Până acum nu se știe nimic asupra primilor locuitori ai Epirului adică asupra timpurilor prehistorice, de oare-ce nu s'au făcut cercetări arheologice prehistorice. Nu mă indoesc însă de existența lor, căci toate triburile menționate de Strabon ca: Moloși Atamani, Tesproți Timfi și alți nu sunt de cât rămășițele unui popor aborigin care în timpuri foarte vechi au locuit aceste locuri și ca probă este vechiul oracol de la Dodona unde s'au găsit lucruri vechi și aiurea pe ici și colea s'au zărit chiar și monumente Megalitice pe cari oamenii de aici le numesc Pelasgice și instrumente în silix, cea ce probează că au fost stațiuni prehistorice, zăcând ast-fel astăzi în întuneric și apoi cum n'ar putea exista, când Tracia ⁽¹⁾ provincie din P. Balcanică ca și Epirul a fost locuită de triburi prehistorice numiți Traci, cari minunau o-

*) Din volumul „Șugubețe“ apărut la 1 Decembrie

1). A se vedea S. Reinach Mirage Oriental Paris

ameni din din acele timpuri prin lucrările lor în piatră și bronz.

Apoi Grecia cu renumita stațiune prehistorică Pikerini⁽¹⁾ unde s'au găsit urme de omul prehistoric din aceste părți fie oborigen sau Pelasgic venit poate din Africa leagănul primului om după noile descoperiri ale lui Herbert C. Tyfe în țara Somalis din Africa admis ca Edenul Sfântei scripturi⁽²⁾. Ori și cum ar fi Epirul a avut pe lângă locuitori autoctoni și vechi emigratori cunoscuți sub numirea de Pelasgi și Traci de cari ne vom ocupa acum. Mai întâiu voi începe cu cei mai vechi adică cu Pelasgii. Iată ce ne dăce B. P. Hașdeu⁽³⁾ «Este probabil că Pelasgii n'au fost nici Indo-Europei, nici Samiți, ci mai curând Hamiți. Aședemintele lor în Asia-Mică și mai apoi în Europa sudică sunt în dreptul continentului African unde Egiptul strălucea ca centru al Hamitismului. Zidurile ciclopice ale Pelasgilor par ar fi surori piramidelor egiptene cu care li și aseamănă în vechime Pausanias, pe când Semintilor și chiar Indo-Europeilor nu le plăceau nici odată construcțiunile gigantice. Dacă Pelasgi au fost Hamiți după cum credem noi, atunci o personificațiune antică a lor pe Peninsula Balcanică ar fi Egipteanul Danaos fratele lui Aegyptos cu vr'o 1500 ani înainte de Christ. să dăcem cu vr'o 2000 de ani acel Danaos al căruia neam zidi minunata cetate ciclopică de la Tirys»

Iată cum se exprimă Strabon⁽⁴⁾ în această privinț:

«Tatăl a cinci-deci Danaiți venise din Argos, se stabili ca stăpân în orașul Inachus și că în curând din cauza lui Grecia învăță să numească Danai pe aceia pe cari îi salutase mult-timp cu numele de Pelasgi». Dl. Hașdeu mai departe continuă: «Ori-cum, fie Hamiți, fie Semiți, fie Indo-Europei, Pelasgi n'au fost Greci n'au fost Traci».

Această denotă și Strabon zicând: «Ast-fel independinte de colonia Phrigană adusă de Pelops în țară și care de

«la numele său Pelopones și din colonia Egipteană adusă de Danaos fură Dri-jopeni, Cocorci, Pelasgi, Lelegi și alte națiuni barbare care ocupară țara dincolo precum și dincoace de Istru» că în aceeași carte același capitol însă al 9-lea paragraf zice: «Și Pelasgii se știe trec ca să fi fost mai vechi stăpâni ai Greciei. Omer însuși zice: Jupiter, Dodoneul, Jupiter. Pelasgieul» Mai departe D-l Hașdeu⁽¹⁾ continuă: «Însă Traci și Grecii descăleacănd în Europa găsiseră pretutindeni o groasă pătură pelasgică și pretutindeni s'au amestecat cu ea astfel că ei știau că nu sunt Pelasgi, dar știau tot d'odată că se trag din Pelasgi, de unde aserțiunile cele contra zicătoare în aparență la scriitori antici, care deosibese foarte lămurit pe Pelasgi, pe Greci și pe Traci uni de alți și totuși adesea îi impleticese la o laltă» Nu aceeași opiniune o împărtășese toți istorici. Iată nu istoric cu numele de D-na. Krey cum se exprimă: (2). Greci primitivi, divizați în 3 popoare: 1 Graici sau Eleni, 2 Lelegi și Cureți 3 Pelasgi, locuiau pădurile, se acopereau cu foi și se nutreau cu rădăcini și fructe sălbatice. Ofereau sacrificii Dumnezeilor ce nu-i însemnaseră încă cu nici un nume. Când Egipteni veniră în Grecia dederă acestora Dumnezeii ai Grecilor numele propriilor lor divinități, fără să se oprească la diferențele de funcțiune și atribute cari distingeau aceste două ordine de dumnezei».

«De aici vine confusiunea ce se observă între tradițiunile mitologice ale acestor două popoare.»

Deci D-na Krey nu admite că Pelasgi au venit din Egipt, ci au fost civilizați mai târziu de Egipteni, cea ce astăzi se discută; deci până când să se deslege definitiv această problemă putem spune că Pelasgi sunt sau autoctoni din Europa sau că sunt veniți din Egipt ținuturi mult mai vechi atât din punctul de vedere geologic, paleontologic cât și din cel istoric și geografic cari au demonstrat antichitatea terenurilor din Europa și Africa capabile a da naștere primului om dacă am admite un singur tip sau

1). Gandry
2). A se vedea Revue Encyclopedique din 2 Aprilie 1898 No. 239 pag. 295.

3). B. P. Hașdeu. Strat și substrat Genealogia popoarelor balcanice.

4). Strabon Geographie I carte II Cap. 4 paragraf. 4 VII cap. I paragraf.

1). B. P. Hașdeu. Strat și substrat. Genealogia popoarelor balcanice (pag. 3)

2). Krey. Histoire Chronologique Paris 1851 pag. 35.

un singur leagăn cea ce nu este încă cunoscut, de oare-ce de curând s'au a lat în Insulele Sondei urme de Precurori ai omului; apoi cine știe ce conține Atlantida lui Platon. Iată că origina omului nu se știe cu siguranță, însă nu se poate admite că a fost Asia fiind de o epocă recentă și nu așa de întins continent, căci aparițiunea primului om se poate căuta pe vr'o insulă de cât pe mare continent ca prima formațiune a locului. Antropologia cu timpul poate lămurii toate aceste probleme astăzi atât de grele. Iată ce zice D-l André Lefèvre (1) asupra triburilor autoctone din aceste părți: «Selbaticilor autoctoni au succedat „la occident Iberi, Pelasgi, la orient primi „civilisatori ai Europei constructori de orașe, de palate, de circuituri fortificate“. Strabon (2) menționând pe scriitorul Efor zice: „Poate chiar Efor n'a pus în Arca „dia origina națiunii pelasgice fiind-că „Esiod i-a sugerat ideea zicând: într'o „oare-care parte.“ „Fii divinului Lycaon născut însuși din Pelasgus.“ Intre cei vechi vedem o divergență de opinii, uni admiteau că Pelasgi erau coloniști streini, alți autoctoni, va să zică că cei vechi aveau mai bune idei de cât noi admitând autoctone triburi în aceste părți.

Iarși o divergență de opinie între moderni, asupra leagănului Pelasgilor D-l A. Lefèvre în același cap. pag. 8 zice: „Pelasgi foarte posteriori Iberilor veniră din Asia-Mică către 2500. Ei eucerese succesiv: Tracia, Macedonia, Epirul, descindând în Grecia, ocupă Peloponesul, Creta și toate insulele Arhipelagului care rămăseră în puterea lor până aproape de al V-lea Secol.“ Inșă iată ce zice D-l Salmon Reinach (3): „Admit că Etrusci și Heteeni sunt Pelasgi, dar nu admitem că origina acestei mari civilizațiuni pelasgice să fie căutată în Asia. O civilizație născută în Asia. „(în învecinătate) aproape de Babylon și Egipt nu trebuie să se presinte cu caractere de asprime și originalitate atât de isbitoare ca cea a Pelasgilor, Heli-enilor. Heli-enii au pătruns în Asia „câtre al XX-lea secol poate că Fri-gieni, Armenieni, Galați ce trebuie să

„facă primire mai târziu s'au isbit cu „puterea Egipteană către aceeași epocă „au fost prima pornire acestor cucuritori „cari au trecut fără încetare din Occident „în Orient.“

Cum vedem D-l S. Reinach pretinde că Pelasgi ca și alte triburi au fost autoctone și nu migrațiuni ci emigrațiuni și acea idee o repetă ast-fel pe pag. 7: „Va sosi fără îndoială într'o di la convingerea că vicisitudinile constatate în Cipru s'au produs de o potrivă în toată partea occidentală a Asei mici și că acolo asemenea influențele mesopotamiene s'au exersat pe un strat etnic de origine Europeană și septentrională (noi să dicem atiană). Heli, Frigieni, Armenieni, Greci, Galați, Romani represintă elementele europenești cari s'au introdus în diferite epoci în Asia mică intercalându-se între straturile fie asiatică fie asiatisate. Dacă nu mă exprim cu mai multă precisiune este că sunt încă departe de a vedea această limpede pe acest teren a căru stratigrafie etnografică dacă s'ar putea dice, întrece prin complicațiunea ei cea a tuturor celor l'alte regiuni ale lumii vechi.

Înainte de a termina cu aceste discuțiuni incurcate voi cita încă un paragraf a lui A. Lefèvre 1). «Pentru ca Pelasgi n'ar fi fost frații cei mari, tulpina comună a Grecilor și Latinilor nu vedem nimic să se opună acestei conjecturi. Dar D-l D. Arbois nu a fost lovit de probabilitatea ei. Pelasgi sunt nu se știe pentru ce Chamiți: Elenii vin de la Pontul Euxin sau din Asia mică, dar de la nord din valea brumoasă a Dunării unde Celtii și Ombri Latini nu formară de cât un popor urmărind coastele orientale ale Mării Adriatice și a mării Ioniene (deja) ocupate de Ilierieni și Pelasgi. Că câștigară clima cea mai dulce și cerul curat al Greciei. Este supărător că Grecii numai cu Latinii să nu fie păstrat cea mai mică amintire acestor călătorii.

Din toate câte vădurăm nu reese alt ceva de cât o obscuritate mare asupra

1). André Lefèvre. L'homme à travers les ages. Paris 1880 Hachete Pag. 6.

2). Strabon. Geografia V carte II cap. 4 parag.

3). Salmon Reinach. Le mirage Orient.

1). A. Lefèvre. L'homme à travers les ages. Pag. 19 Paris 1880.

celor d'întâi popoare ca Pelasgi,^{a)} Traci, Greci, Latini, etc. nesciindu-se cine erau și de unde veneau. Mai mult se poate dice că erau triburi autoctone dacă am admite teoria poligeniștilor cum că omul a putut să apară în Asia și Africa cum că a apărut în Europa și aiurea și apoi un singur tip de oameni să dea naștere atâtor rase și familii lucru greu de înțeles: deci reese de fapt să fi existat o singură specie însă mai multe tipuri și iată că se distruge ideea de o singură tulpină a genului omenesc. Viitorul cum am spus mai sus poate aduce o licărire de lumină asupra soluțiunei acestor chestiuni istorice încureate mai mult prin teoriile acelor ce au avut să dea cutare sau cutare părțiea a pământului ca leagănul primului om. Absurditate imensă, căci câte s'au ținut au decădut ca un ce nesigur.

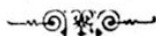
Până eri se credea că a fost platoul Pamir leagănul omenesc, astăzi țara Somalis și mâine cine știe ce alt teren necunoscut de la polul nord sau de la polul sud. Cei ce admit monogenismul greu ar fi de găsit acea fășie de pământ unde apăru primul tip omenesc, căci lipsește documente, poate că apa a înghițit acel teren sau a fost distrus prin evoluțiuni geologice dacă ar fi existat lucru induios.

Oare acum o mie de ani ar fi crezut cine-va că în Australia să se afle ființe fosile și mai mult o asimilare ca *Phileanthropus Erectus* a lui Dubois.

Nu, și cu drept cuvânt că n'aveau probe palpabile cum n'au astăzi asupra locuirei multor stele de suflete omenești, în timp ce asupra omului fosil s'au găsit unelte. Ast-fel să ne mărginim în ideea că Pelasgi sunt indigeni în aceste părți de cât emigrațiuni streine și ast-fel să continuăm șirul istoriei Epirului întrerupt puțin.

Va urma
V. DIAMANDI

Salonic 14 Nembrie 1904.

a). Iată cum se exprimă renumitul istoric francez Duruy asupra Pelasgilor: „După ce aduce-se industria și activitatea sa (pop. Pelasgilor) în Grecia și în insule, în Macedonia și Epir, în Italia și Asia mică dispără după antica legendă „de puterile cereșei și dat la cele fără sfârșit”. Duruy Hist. Roumaine p. 21 din 1843.

Mișcarea Literară

În luna curentă a apărut în Constanța un draguț volum de anecdote sub titlul *Șagubele* datorit D-lui Al. Răulescu.

Sunt anecdote în acest volum, cari prin spiritul lor fin, și prin forma lor îngrijită ar putea să fie semnate de o pană reputată și totuși autorul lor e un debutant în literatura umoristică.

D-l Răulescu nu biciuește tipurile ce ni le înfățișează, ci descriindu-le starea morală, psihicul și situațiunea lor ridiculă, rămâne serios, lăsându-ne pe noi să râdem. Da, trebuie să râdem de *Ițic de santinelă* firește, când convingându-se că acel ce se dă pe lângă ierbărie, nu-i om cum se cade și încalte e un ture, care poruncindu-i să tacă și să se predea Ițic i răspunde:

*„Ci vorbești?... ești ture? hei ș'apoi...
Cum di ti gândești măcar
Să mă dau atât de lesne
Ci, nu știi că 's militar?...
Apoi mai departe continuă:*

Stai puțin, na, ține pușca,
Nu fi ture atât de prost,
Stai aci c'algă îndată
Să vestese pe șef di post...

Și iarăși trebuie să râdem, de țiganul care-i prins în cotineată cu gând să fure pureei românului, când răspunde la întrebarea acestuia:

... și pe frigul ăsta mare
Am crezut că-i creștinesc
Cu ăst sac ce l'am în n'ână
Să viu să'i învelesc...

Ori când mâncând curcanul popei, potriveste minciuna în așa fel în cât pe jumătate o crede și el:

„Curcanul sfinției tale
Iși luase un obicei,
De sărea într'una gardul
Și venea ca să-i dau mei
Dar țigancă mea aseara
A uitat în gard infipt

Un cuțit... și
 Bietul curean năvălit
 Vrând să sară iarăși gardul
 Nimeri drept în cuțit.

Nepermitându-mi spațiul să spicuese mai departe spiritul anecdotelor D-lui Răulescu, mă mărginesc la cele arătate mai sus, cari sunt suficiente să confirme talentul autorului „Șugubețelor.“

Recomandăm cu multă căldură cetitorilor noștri „Șugubețele“ D-lui Răulescu, asigurându-i că nu vor regreta procurându-și-le cu 1 leu exemplarul direct prin administrația revistei noastre.

PETRU VULCAN.

Bilanțul Revistei Ovidiu

Suntem pe drumul celui de al 5-lea an al aparițiunii revistei noastre.

A face să existe și pentru Dobrogeni o revistă literară științifică nu e ușor lucru din punct de vedere material pe aceste timpuri de eriză.

În cursul celor 3 ani trecuți am încheiat bilanțul fără a pierde nimic și eram mulțumiți că puteam învinge greutățile; anul 1904 însă, ne a pus pe gânduri în fața numărului însemnat de abonați cari au rămas îndărăt cu plata abonamentului.

Suma de 800 lei ce avem de încasat e un capital pentru noi, care ne ar pune la adapostul grijilor pentru viitor și Ovidiu ar fi asigurat cel puțin pe 6 luni de aci încolo.

În vederea acestui lucru și a

muncii desinteresate ce punem, credem că apelul nostru călduros va găsi ecou în inima tuturor și că se vor grăbi stimații noștri abonați să ne sprijine cu abonamentul de 6 lei, care i destul de efort înlesnindu-ne mijlocele să putem lupta cu succes în anul 1905. Revistele s'au imputinat, cea ce dovedește o descurajare generală din partea firilor idealiste.

Noi convinși că ne facem datoria către Patrie cu speranța în suflet vom pași în anul al 5-lea. Prin urmare, cu D-zeu înainte!

DIRECȚIUNEA

Iubire și avere¹⁾

Aminții după valea Oltețului

(trucare și fine).

III

Cum nu i-s'o fi urând și soarelui cu atâta monotonie, urmând mereu tot aceeași cale? Se ridică pe cer din ce în ce; se lasă la apus; ziua următoare iar se ridică și iar se lasă și veșnic nici o variație... Acum e gata să ne părăsească și cu plecarea lui, ia încă o zi din existența tuturor ființelor: o fi aceasta o zi perdută și din existența universală? Are această existență — așa de curioasă — început și sfârșit?

Costin stă în foisor și privește cum apune soarele: Se lasă iute, iute... apoi ca și cum îi pare rău că ne părăsește, merge mai încet — acum pare că stă în loc. Se lasă din nou, se tupilă după deal, apoi iar își arată lumina; doar ne iubește și are să vină și mâine... Noruleții din preajmă-i răd — șireții — de bucurie că soarele e bun și nu-i părăsește așa ușor: uite cum s'au roșit tot răsând! Și gânduri peste măsură de triste frământă creerii lui Costin. Se gândește că tot ce soarele au apus și iluziile lui! Dar soarele apare mâine poate mai splendid, to-

1) Vezi începutul la No. 11.

tul în natură moare și renaște mai nou și mai plin de viața, dar iluziile lui moarte sunt pentru totdeauna!...»

Măhnit de atâta nepăsare din partea ei, sufletul i-se revoltă în contra oamenilor acestora ticăloși și plini de prejudeții. Totul se petrifică în el, i se pare că n'au iubit nici odată: «iubirea e o minciună convențională!» Există iubirea în natură? Nu, există numai armonia, bună orânduială!

Dar e destul un simplu șgomot ca să revină la realitate și să simtă durerea ranei ce-i este săpăță pentru totdeauna în suflet.

La miez de noapte se văd munții albi încă de zăpadă. De după ei se ivesc nori fumurii ce înaintează treptat, treptat, zdrențuind marginea concavă a cerului. Abia s'a ascuns soarele și iată-i cum se ridică ca nește coloane. Acum sunt deasupra munților; par că sunt alți munți suprapuși peste cei naturali. Ei se ridică din ce în ce mai amenințători și-i semn că vremea are să se schimbe în rău. A înoptat. Costin a trecut în grădina de lângă casă.

Dar vântul mare a început să sufle vrăsmășește; ridică norii în văzduh, îi mână de colo, colo, îi asvârle ca pe niște pale de fân. Pomii scârție din rădăcini. Luna se vede din când, în când — mai palidă par'că — și îți pare că se clatină în toate părțile: stă să cadă. Costin, rezemat de tulpina unui cireș, privește fix la lună: «ea e punctul pe care l'a privit atâtea mii de oameni...» El cugetă că poate și Ileana privește în momentul de față luna și poate privirile lor se întâlnesc. Printr'o tranziție ciudată de idei, i se păru chiar că luna reprezintă pe iubita lui și de aceia îi e așa de drag să o privească... Un nor vine cu o iuțea vertiginosă și o acopere. Totul se întunecă. Lui Costin i-se păru că-i răpește cine-va tot ce are mai scump. «Dar eu ce drept se mai gândea el la ea? Nu era ea a altuia? Nu o perduse pentru totdeauna?» La acest gând o desperare zdrobitoare îl coprinse, căzu în genunchi își făcu cruce, rosti: «Omoară-mă, D-ne, omoară-mă» și căzu jos pe pământ. Peste câte-va minute se sculă și intră în casă. Se culcaseră toți, de aceea se culcă și el. Poate să fi fost ora două după miezul nopții. Norii s'au răspândit, însă vântul

tot mai suflă, isbind de geam ramurile de viță de la fereastra odăii în care doarme Costin. Dar deodată acesta sare plângând din somn, ca mușcat de un șarpe. Ce vise urâte!... Fața lui e expresia celei mai amarnice dureri și plânge, plânge... fără să-și poată da seama de ce. Afară un câine urlă așa de urât, că te trec fiori de groază. Toți nervii îi sunt extrem de excitați și plânge tot mai dureros. După ce se mai liniște puțin, eși în balcon. Cerul era senin, luna și stelele selipeau tot mai frumos ca înainte de furtună. Din haosul ce i-se deschidea înainte, i-se păru că-i rânjește feroasa moarte. Privi bolta cerească; o stea se desprinsese din locul unde era pironită și se prăbuși în nemărginitul spațiu. Urlatul câinelui, prăbușirea stelei: toate acestea el a auzit că nu sunt semne bune... Și a mai auzit, că fie-care om își are steaua lui și ori de câte ori pică vre-o stea, moare și un om. «O! de ar fi aceasta steaua lui!» Odată cu căderea stelei, avu senzația că se rupe și o fibră din corpul lui — fibra existenței — și izbucnind iarăși în plâns, de credea că peptul are să i-se zdrobească de atâta sbucium, îngână desperatul: «Omoară-mă, D-ne, omoară-mă» și căzu fără simțire pe pardoseală... S'a pomenit abia dimineața și s'a târât în casă. Membrle îi erau aproape întepenite și fața îi era desfigurată cu totul. Când tatăl și fratele său îl văzură într'o ast-fel de stare, fură coprinși de spaimă. El îi privi așa de trist... ca și cum le-ar fi zis: «rămâneți sănătoși»; pe ei îi podidiră lacrimile, căci înțelegeau că nu mai e nici o nădejde. Costin mai avu puterea să le grăească: «intristat e sufletul meu până la moarte», se culeă în pat, pleoapele i-se închiseră și de aci înainte se duse ori-ce veselie din casa lor...

IV

Nu trecu mult de la ziua nunții și Ileana văzu că fericirea nu stă în avere. Incapabil de vre-un sentiment, era vădit că soțul ei nu era făt-frumosul pe care îl visase ea. El, materie brută, bun numai a cheltui în toate părțile, nu știa ce e adevărul ideal. Idealul lui era de a avea bani cât mai mulți, ca să-și poată satisface toate poftele. «Simțiminte? Iubire veșnică?... Toate sunt nimicuri — zi-

cea el. Omului îi place și iubește ce e frumos. Când acel ceva încetează de a mai fi frumos, natural că și iubirea piere și își caută obiectul în altă parte.» «Căsătorie din iubire?» El n'o pricepea. «Omul când se căsătorește, să nu caute de cât să apuce cât mai mulți bani. Când ai bani, găsești lesne iubire!...» El nu admitea iubirea ideală, fiind-că nu era capabil de ea. Ea simțitoare, visa alt-fel fericirea, de aceea nu se puteau înțelege de loc unul pe altul și de aci neînțelegeri cari se repetau în fie-care zi. Oh, cât de nenorocită o făcuse averea! De câte ori nu blestemase ea ziua când a făcut acest pas spre durere... Intr'un asemenea moment își aduse aminte de nemărginita iubire a lui Costin și se gândi că numai el ar fi înțeles-o, numai el ar fi făcut-o fericită. Se interesă despre el și află că e bolnav, apoi sub cuvânt că se duce pe la mama sa, plecă și se duse acasă la Costin. Trei zile de la cele ce i-se întâmplase, acesta nu se mișcă din pat. Cu o iubire fără seamă, Ileana veghea neconținut la capul lui. A patra zi fața i-se însenină: părea că reinviază din amorțala de mai înainte. Când văzu pe Ileana, rămase mirat. Ea pricepu că a venit prea târziu și la gândul că ea l'a făcut să sufere atât, remușcarea îi coprindea sufletul. Se apropie sfioasă de pat și îl întrebă încet: «Costine, mai mă iubești?» Iar el îi răspunse ca odinioară apostolul Petru lui Crist: «Tu ști cât te iubesc!» O chemă lângă el, îi apucă capul între mâini și o sărută pe frunte. Era primul și cel din urmă sărutat... Apoi față i-se întunecă, ochii i-se închiseră pe jumătate, buzele i se contractară într'un suspin nervos și dete sufletul în brațele ei, rostind cu glas stins:

«Ileano! Prin iubirea ta mi-ai redat fericirea în ultimele momente. Să dea Dumnezeu să ai parte numai de fericire în lumea aceasta, iar soțul tău să te iubească numai atât cât te-am iubit eu...»

și glasul i-se stinse pentru veșnicie, iar Ileana rămase impetrită de durere. Cu Costin, intra în mormânt și fericirea ei. De acum, toata viața avea să-i fie o remușcare: ea îl omorâse!...

Ileana continuă a duce nenorocita viață, creată într'un moment de orbire de bogăție. Adesea gândește la nețărmita iubire a lui Costin și zice: «Oh, avere avere!... Cât de mult ne orbesci tu și ne faci nefericiți! Câte inimi iubitoare le zdrobești tu în calea lor spre fericire! Avere, avere..., cât de nenorocită m'ai făcut!...» Apoi îi trece pe dinaintea minții figura frumoasă și simpatică a lui Costin, după care vine figura bărbatului ei, cu ochii stinși, cu simțirile blazate și coprinsă de scârbă zice: «Ce monștrii sunt și bogații aceștia! Dacă ei nu pot să fie fericiți, de ce prin averea lor distrug și fericirea unor ființe nevinovate? Doamne, Doamne, ce ți-am greșit de m'ai pedepsit așa de aspru?...» Și moartea lui Costin îi vine în minte. Ea îl omorâse: „se putea mai mare greșală?“ Apoi zdrobită de durere, strigă așa de duios, că te năpădese lacrimile când o ascuți: „Costine, Costine, de ce m'ai părăsit? Numai tu m'ai fi făcut fericită.... Numai pe tine te-am iubit eu adevărat! Costine Costine, m'ai ertat?...“

Iubire, iubire!... și avere, avere!... Cuget adesea la povestea lui Costin; seamănă așa de mult cu a mea... „Va fi oare sfârșitul povestii mele tot așa de trist?...“

Ion Roman-Grădișteanu
Clasa VII Semin. Central

1904 August 15. Grădiștea-Vâlcea.

tiv că nu i s'a dat atențiunea cuvenită. Cu atât mai demne sunt de relevat încercările făcute în această direcțiune, de către persoane cu pozițiuni sociale modeste și într'un orașel depărtat de provincie. Ca atare e de semnalat muzăul din Hârșova, întemeiat de către d-l institutor V. Cotovu. Tot ce s'a părut că prezintă un interes științific regional, s'a adunat, clasat și etichetat. Ici monezi antice, dincolo frumoase fosile din carierile vestite de pe malul Dunărei, mai încolo materii prime întrebuințate în industriile locale etc. Copii bine reușite, după maestrul vecini, alătura de litografiile operelor neîntrecutului nostru artist Grigorescu, împodobesc pereții micului muzeu, în scop de a dezvolta și gustul frumosului în vizitatori. Aceștia nu lipsese, de oare ce muzeul ast-fel înjghebat, e focarul activ pentru toți cei care locuiesc în satele învecinate.

D-l Cotovu a dat un bun exemplu de ocupațiune folositoare într'un orașei notat de toți, într'o direcție în care ar trebui să fie urmat nu numai de semenii săi, dar și de cei ce ocupă trepte mai înalte sociale.

Fiind că cu numărul prezent încheiăm anul al 4-lea, rugăm calduros pe numeroșii noștri abonați să bine-voiască a ne înainta costul abonamentului de 6 lei.

ERATA

La pag. 156 versul 38 să se citească :
Un bob de rouă în loc de bob de aur.

La finele aceleiași poeme ultimul cuvint să se citească : *treacătoare.*

Rugăm redacțiile ziarelor din provincie să ne anunțe sumarul, contrariul ne vom vedea siliti cu destulă părere de rău a suspenda schimbul.

TRIUMFUL CRUCEI

Povesiri creștine de Caion.

Editorul: At. I. Niteanu

București, Str. Negru-Vodă, 21, București.

Un volum charpentier de peste 250 pagini 2 lei de vânzare la editor și la toți librării din țară.

Dl. Nuși Tudiu distinsul nostru poet va face să apară în curând un volum în care se vor cuprinde admirabilele sale poezii ce s'au perindat prin *Ovidiu*, *Ecoul Macedoniei* și alte publicațiuni de seamă.

Reviste primite la redacție :
Jumimea literară, No. 1, anul II Suceava.

Sănătatea, minunata revistă de medicina populară.

Revista idealistă, cu un sumar foarte interesant.

Cultura Română.

Românul literar.

Lupta pentru viață,

Revista Poporului, ilustrată, cu un sumar bogat și variat.

Făt-Frumos.

Solidaritatea.

Sezătoarea.

Familia din Oradia-mare cea mai veche publicațiune literară română de peste munți.

